

2015

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА - ОМБУДСМАНА:

*Пријава пребивалишта на адреси
центра за социјални рад у АП Војводини*

САДРЖАЈ

УВОД	3
ПРАВНИ ОКВИР	3
РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	6
Поступак пријаве пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад	6
Евиденција о броју припадника ромске националне мањине са пријављеним пребивалиштем на адреси центра за социјални рад	7
Проблеми идентификовани приликом примене прописа у поступку пријаве пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад	9
Припадници ромске националне мањине без правног идентитета	10
ЗАКЉУЧАК	12
ПРЕПОРУКЕ	13

УВОД

Покрајински заштитник грађана – омбудсман, на основу притужби грађана идентификовао је проблеме при остваривању права на пријаву пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад или социјалне установе у којој су трајно смештени.

На основу притужби уочено је да већина грађана који се налази у оваквој ситуацији живи у неформалним насељима и/или из различитих разлога не поседује лична документа. Како је пријављено пребивалиште предуслов за прибављање личних докумената, особама које немају пријављено пребивалиште отежано је или у потпуности онемогућено да остварују одређена права, пре свега из домена здравствене и социјалне заштите.

Покрајински заштитник грађана је почетком 2015. године од 44 центра за социјални рад на територији Аутономне покрајине Војводине затражио информације о томе да ли омогућавају грађанима који то траже да пријаве пребивалиште на адреси центра; о броју грађана који је до сада пријављен; да ли имају податке о националној структури лица која се користе овим правом, са посебним освртом на припаднике ромске националне мањине; о проблемима са којима се центри сусрећу у пракси приликом примене прописа којима је уређено пријављивање пребивалишта на адреси центра; о мерама и активностима које предузимају у циљу регулисања личног статуса појединаца који се суочавају са проблемом правне невидљивости.

ПРАВНИ ОКВИР

Закон о пребивалишту и боравишту грађана („Сл. гласник РС“, бр. 87/2011) дефинише **пребивалиште** као место у коме се грађанин настанио са намером да у њему стално живи, односно место у коме се налази центар његових животних активности, професионалних, економских, социјалних и других веза које доказују његову трајну повезаност с местом у коме се настанио, а **боравиште** као место у коме грађанин привремено борави ван места свог пребивалишта дуже од 90 дана.

Евиденцију о пребивалишту, односно боравишту грађана води Министарство унутрашњих послова. Захтеви за пријаву пребивалишта или боравишта подnose се територијално надлежној подручној организационој јединици министарства надлежног за унутрашње послове, према пребивалишту или боравишту лица.

Чланом 9. став 1. Закона прописано је да је грађанин дужан да надлежном органу пријави своје пребивалиште у року од осам дана од дана настањења на адреси на којој пријављује пребивалиште.

У складу са чланом 11 грађанин може пријавити пребивалиште по основу права својине на стану, уговора о закупу стана или другом правном основу. Уколико грађанин не може да пријави пребивалиште по неком од напред наведених основа, надлежни орган му решењем утврђује пребивалиште на адреси:

- 1) његовог сталног становања, ако су испуњени други услови прописани законом;
- 2) пребивалишта његовог супружника или ванбрачног партнера;
- 3) пребивалишта његових родитеља;

- 4) установе у којој је трајно смештен или центра за социјални рад на чијем подручју се налази, уз пријаву грађанина тој установи, односно центру да ће његова адреса бити на адреси установе односно центра.

Приоритетни основи за пријаву пребивалишта је право својине на стану у коме се живи или закуп истог уз поседовање уговора о закупу. Места за примену неког од других четири основа које Закон помиње има само уколико лице нема у свом власништву стан у којем живи, односно не закупљује исти.

За разлику од претходних закона којима је било уређено ово питање, Закон о пребивалишту и боравишту грађана који је ступио на снагу 29.11.2011. године као један од основа за пријаву пребивалишта предвиђа пријаву пребивалишта на адреси установе у којој је лице које је подносилац захтева трајно смештен или центра за социјални рад на чијем подручју се налази. Ова законска могућност начелно даје прилику да пријаве своје пребивалиште свим оним грађанима који то не могу учинити ни по једном другом основу - као нпр. бескућници, лица која су трајно смештена у установу социјалне заштите, а која немају своју породицу, лица из маргинализованих друштвених група и др. Као што је претходно напоменуто пријава пребивалишта је један од предуслова за прибављање личних докумената и исправа, а чије поседовање је предуслов за остваривање читавог низа права, посебно оних из области здравствене и социјалне заштите.

Законом је прописано да образац пријаве пребивалишта на адреси центра за социјални рад или установе социјалне заштите у којој је лице смештено прописује министар надлежан за унутрашње послове, уз сагласност министра надлежног за социјалну политику. Након ступања Закона на снагу донет је Правилник о обрасцу пријаве пребивалишта на адреси установе, односно центра за социјални рад („Сл. гласник РС“, бр. 113/2012) којим је прописан образац пријаве пребивалишта на адреси установе где је грађанин смештен или центра за социјални рад на чијем се подручју налази. Правилник је резултат заједничког рада Министарства унутрашњих полова и Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, а ступио је на снагу 8.12.2012.¹ године.

По доношењу Правилника Министарство рада, запошљавања и социјалне политике донело је Упутство за поступање центара за социјални рад крајем децембра 2012. године, о поступању у вези са захтевима странака за пријаву пребивалишта на адреси центра.

Сходно Упутству и Правилнику, поступак пријаве пребивалишта на адреси центра за социјални рад подразумевао је да лице које жели да пријави пребивалиште на адреси центра са одговарајућим обрасцем захтева приступа центру који тада спроводи одређене радње наведене у Упутству. Уколико овлашћено лице у центру за социјални рад нађе да су испуњени услови наведени у Упутству оно на обрасцу захтева даје сагласност центра за пријаву лица на њиховој адреси. Након прибављене сагласности подносилац захтева за пријаву пребивалишта на адреси центра за социјални рад предаје образац надлежном органу унутрашњих послова који решењем утврђује пребивалиште.

Током примене Упутства увидело се да је исто садржало и одредбе које су у пракси веома отежавале грађанима да остваре право да пријаве пребивалиште на адреси центра за социјални рад. Тако нпр. Упутством је било прописано да „када службено лице које води поступак на основу доказа утврди да су испуњени услови за пријаву пребивалишта на адреси установе у којој је грађанин трајно смештен или центра за социјални рад на чијем подручју се налази, попуњава

¹ Правилник није донет у Законом предвиђеном року за доношење подзаконских аката који је износио три месеца од дана ступања на снагу Закона већ након нешто више од годину дана.

образац пријаве пребивалишта прописан Правилником о обрасцу пријаве пребивалишта на адреси установе, односно центра за социјални рад“. Из наведеног је произлазило да пре него што полиција, тј. орган унутрашњих послова, као законом одређен орган надлежан за одлучивање по захтевима странака за пријаву пребивалишта/боравишта, одлучи о захтеву странке за пријаву пребивалишта, (неформалну) оцену испуњености услова за пријаву врши службено лице у центру за социјални рад. Такође, Упутством је било уређено да у поступку давања сагласности центра за пријаву лица на адреси центра подносилац захтева приложи, између осталог, и потврду надлежног органа унутрашњих послова да се пријава пребивалишта не може извршити у складу са чланом 11. став 1. и 2. тачке 1., 2. и 3. Закона. Проблем је био у томе што надлежни орган унутрашњих послова, није имао могућност да изда такву потврду. Једина потврда коју је овај орган, у складу са овлашћењима, могао да изда је била потврда да ли лице има или нема пријављено пребивалиште у неком другом месту на територији Републике Србије. Примена Упутства је довела до неуједначеног поступања центара приликом давања сагласности за пријаву пребивалишта грађанима.

Након реакција стручне јавности због проблема у практичној примени Упутства из децембра 2012. године донет је **Правилник о поступку пријављивања и одјављивања пребивалишта и боравишта грађана, пријављивању привременог боравка у иностранству и повратка из иностранства, пасивизирања пребивалишта и боравишта, обрасцима и начину вођења евиденције** („Сл. гласник РС“, бр. 68/2013 и 106/2013). Правилник је ступио на снагу августа 2013. године, а доносилац је Министарство унутрашњих послова.

Чланом 4. Правилника прописано је да лице које пријављује пребивалиште на адреси центра за социјални рад на чијем се подручју налази или установе социјалне заштите у коју је трајно смештен подноси пријаву на одређеном обрасцу за пријаву пребивалишта уз који прилаже потписану пријаву пребивалишта на адреси установе, односно центра за социјални рад, а коју оверава овлашћено службено лице установе, односно центра за социјални рад. Проверу података из поднетих пријава врши службено лице након чега доноси решење о утврђивању пребивалишта на адреси установе, односно центра. Из наведеног произлази да се лице које жели да пријави пребивалиште на адреси центра за социјални рад на чијем се подручју налази прво обраћа центру за социјални рад како би добио потписану сагласност за пријаву пребивалишта на адресу центра за социјални рад. Сагласност је саставни део обрасца за пријаву пребивалишта који се затим подноси надлежном органу унутрашњих послова које утврђује да ли су испуњени услови за пријаву пребивалишта и, у зависности од утврђеног чињеничног стања, доноси решење о поднетом захтеву.

Након доношења Правилника из 2013. године Министарство рада, запошљавања и социјалне политике 19.06.2013. године донело је ново Упутство за поступање центара са социјални рад у овим случајевима. Према Упутству, центар за социјални рад након пријема попуњеног обрасца од стране надлежног органа унутрашњих послова, по службеној дужности покреће поступак давања сагласности. Службено лице органа старатељства дужно је да такав образац без одлагања овери својим потписом и службеним печатом и исти достави (врати) органу унутрашњих послова код кога се врши пријава пребивалишта. Наведено значи да се лице које жели да се пријави на адресу центра за социјални рад не обраћа прво центру за давање сагласности за пријаву већ органу унутрашњих послова које када оцени да су испуњени услови за пријаву пребивалишта шаље попуњени образац за пријаву надлежном центру које је у тим случајевима дужно дати сагласност.

Упоредном анализом Правилника и Упутства уочава се да ти акти прописују различите кораке за странке у поступку пријављивања пребивалишта на адреси центра за социјални рад. Правилник као први корак наводи обраћање странке центру као би се добила његова сагласност за пријављивање пребивалишта, а Упутство као први корак предвиђа обраћање странке полицији

захтевом за пријаву пребивалишта која када оцени да су испуњени услови за пријаву прослеђује исти центру на давање сагласности. У пракси се примењује варијанта из Упутства.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Свих 44² органа старатељства на територији АП Војводине доставили су Покрајинском заштитнику грађана тражене информације и податке. Поједини центри за социјални рад нису доставили одговоре на сва постављена питања.

Поступак пријаве пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад

На основу прибављених података утврђено је да се на адреси 31 центра за социјални рад врши пријава пребивалишта грађана, док 13 центара не спроводи поступак давања сагласности за пријаву грађана на адреси установе.

ЦСР НА ЧИЈОЈ СЕ АДРЕСИ ВРШИ ПРИЈАВА ПРЕБИВАЛИШТА ГРАЂАНА		
СЕЧАЊ	РУМА	СОМБОР
ВРШАЦ	ЖАБАЉ	БАЧКА ТОПОЛА
АПАТИН	БАЧКА ПАЛАНКА	АДА
КИКИНДА	СТАРА ПАЗОВА	ОЦАЦИ
КУЛА	НОВИ БЕЧЕЈ	ЖИТИШТЕ
ПЛАНДИШТЕ	ИРИГ	КОВИН
БЕОЧИН	КОВАЧИЦА	ШИД
ВРБАС	ПАНЧЕВО	СРБОБРАН
НОВИ САД	ЗРЕЊАНИН	СУБОТИЦА
БАЧКИ ПЕТРОВАЦ	БЕЛА ЦРКВА	СЕНТА
НОВИ КНЕЖЕВАЦ		

² На територији АП Војводине има 45 јединица локалне самоуправе. Општина Беочин нема центар за социјални рад већ у тој општини функционише Одељење Центра за социјални рад Града Новог Сада које пружа социјалну заштиту становницима тог места. Услед наведеног на територији АПВ постоје и раде 44 центра за социјални рад, односно органа старатељства.

ЦСР НА ЧИЈОЈ СЕ АДРЕСИ НИЈЕ БИЛО СЛУЧАЈЕВА ПРИЈАВЕ ПРЕБИВАЛИШТА ГРАЂАНА		
ЧОКА	КАЊИЖА	ПЕЋИНЦИ
БЕЧЕЈ	ИНЂИЈА	ТЕМЕРИН
НОВА ЦРЊА	ОПОВО	АЛИБУНАР
СРЕМСКА МИТРОВИЦА	БАЧ	ТИТЕЛ
МАЛИ ИЂОШ		

Укупно 340 лица пријављено је на адреси органа старатељства на територији АПВ, а четири поступка пријаве пребивалишта грађана су у току.

Међутим, 65% грађана, односно готово две трећине од укупног броја пријављених, распоређено је на пет ЦСР, и то: у Суботици 94, у Новом Саду 50, Сомбору 32, Панчеву 23, док у Кикинди 21 лице има пријављено пребивалиште на адреси центра за социјални рад.

На адресама преостала 23 органа старатељства пријављено је 120 лица, односно у просеку мање од шесторо пријављених грађана на адреси сваког појединачног центра за социјални рад.

Из наведеног произлази да је највећи број грађана са пријављеним пребивалиштем на адреси Центра за социјални рад Суботици и износи 28%, а што је приближно трећина укупног броја пријављених.

У одговорима 13 центара за социјални рад који су навели да немају пријављених грађана на њиховој адреси образложено је да је то због тога што нису имали таквих захтева поднетих од стране грађана. Неки од тих центара врше пријаву пребивалишта грађана на адресама кућа и станова које су у њиховом власништву³ или су им дате на коришћење, као и на адресама установа у којима су ова лица трајно смештена. Тако је Центар за социјални рад у Малом Иђошу извршио пријаву шест особа, Центар у Кањижи пријавио је 70 грађана, укључујући 54 припадника ромске националне мањине, Центар у Бачу двоје, а пријаву грађана на адреси кућа које су власништву органа старатељства врши и Центар за социјални рад у Бечеју. У Новом Кнежевцу три особе пријављене су на адреси установе социјалне заштите у којој су смештене.

Евиденција о броју припадника ромске националне мањине са пријављеним пребивалиштем на адреси центра за социјални рад

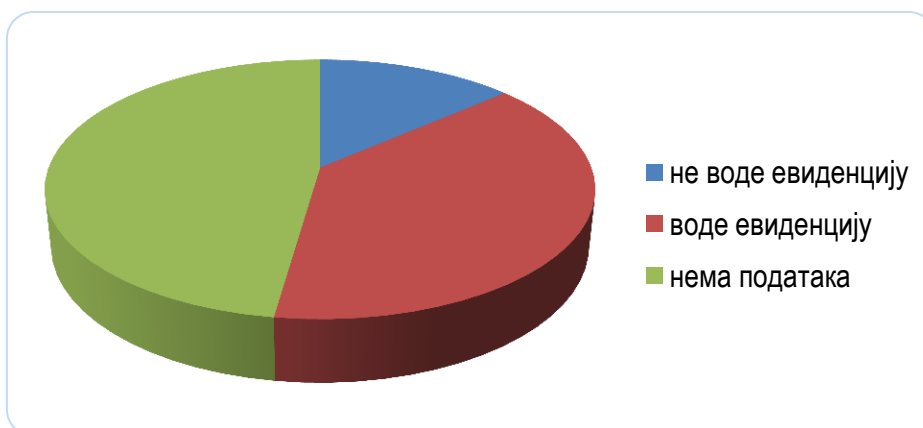
У Упутству о поступању Министарства рада, запошљавања и социјалне политике од 19.6.2013. године наводи се да се о издатим сагласностима пријаве пребивалишта на адреси установе, односно центра за социјални рад води интерни списак (евиденција). Интерни списак (евиденција) садржи име и презиме пријављеног лица и датум дате сагласности. Из наведеног произлази да су центри упућени да у вези са датим сагласностима за пријаву пребивалишта воде евиденцију само о личном имену лица за које је сагласност дата и датуму њеног давања. Свакако, наведено не значи да центри не могу да прошире ову евиденцију вођењем и неких других података, у складу са сопственим потребама.

³ Пријављивање пребивалишта на адреси непокретности које су у власништву Центра различито је од пријаве пребивалишта на адреси самог Центра.

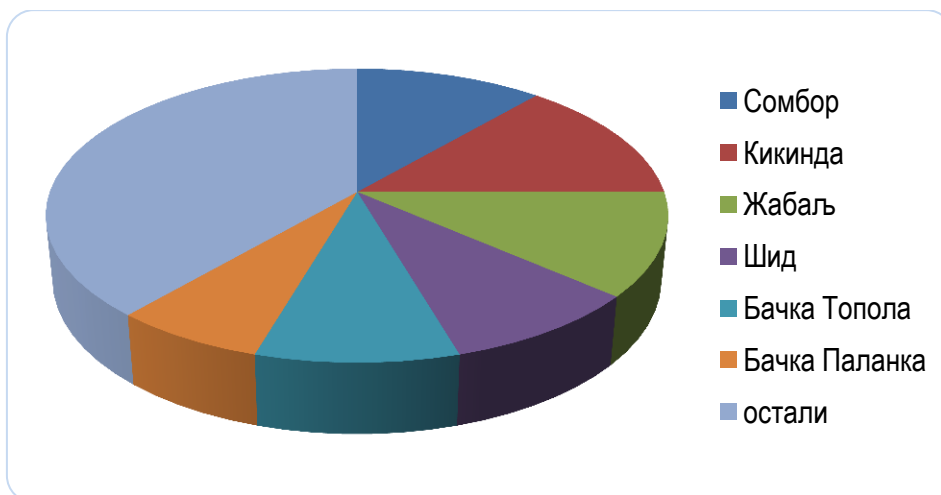
Према достављеним подацима, органи старатељства у Новом Саду, Сомбору, Панчеву, Зрењанину и у Белој Цркви не воде *евиденцију* о националној припадности подносиоца захтева, док поједини центри истичу да поштују право корисника да се не изјашњавају о својој националности.

Иако не постоји посебна евиденција о националној припадности корисника у ЦСР у Сомбору, из достављеног одговора произлази, према њиховим незваничним подацима, да су се петоро грађана са пријављеним пребивалиштем на адреси овог органа старатељства, својевољно изјаснили као припадници ромске националне мањине. Поред Центра за социјални рад у Сомбору, још 17 центара на територији АП Војводине има податке о томе колико је припадника ромске националне мањине од укупног броја грађана са пријављеним пребивалиштем на адреси центра. Према интерној евиденцији, на адресу Центра за социјални рад у Кикинди пријављено их је шесторо, у Жабљу петоро, по четири лица пријављено је у Шиду и Бачкој Тополи, а троје припадника ромске националне мањине пријављено је на адреси ЦСР у Бачкој Паланци. У 12 преосталих центара је пријављено укупно 17 грађана који се изјашњавају као припадници ромске националне мањине, а што би значило да су један до два Рома пријављена у сваком од тих центара.

Евиденција о националној припадности грађана са пребивалиштем пријављеним на адреси центра за социјални рад

Број припадника ромске националне мањине који имају пребивалиште пријављено на адреси центра за социјални рад

Проблеми идентификовани приликом примене прописа у поступку пријаве пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад

Према Упутству за поступање Министарства рада, запошљавања и социјалне политике од 19.06.2013. године, центар за социјални рад, након пријема попуњеног обрасца од стране надлежног органа унутрашњих послова, по службеној дужности покреће поступак давања сагласности. Службено лице органа старатељства дужно је да такав образац без одлагања овери својим потписом и службеним печатом и исти врати органу унутрашњих послова код кога се врши пријава пребивалишта.

У складу са наведеним, а будући да према наводима из одговора најчешће остварују добру сарадњу са надлежним МУП – ом, проблеми које поједини центри за социјални рад имају у вези са поступком пријаве пребивалишта грађана на адреси ове установе јављају се тек касније. Органи старатељства у Белој Цркви, Суботици, Зрењанину, Кули, Беочину и Панчеву указују на то да је најчешћи проблем у њиховом досадашњем искуству тај што се грађани, након пријаве пребивалишта, не јављају редовно или се не јављају уопште, нити пријављују центру промену адресе на којој фактички живе. Из овога произлази низ других проблема, пре свега када се ради о пријему поште коју не преузимају, а врло често су то судска писмена, опомене за неплаћене рачуне, рате кредита и сл. Проблеми се јављају и у вези са даљим остваривањем права ових грађана и пружањем услуга у складу са Законом о социјалној заштити и прописима донетим у складу са овим законом. Центри, због описаног стања, истичу отежану могућност адекватне процене стања и потреба корисника, планирање мера и услуга, прикупљање података, препознавање и оцена проблема, потреба, снага и ризика, односно поновни преглед – обавезна ревизија већ стечених права, услуга и мера за корисника и породицу који имају пријаву пребивалишта на адреси центра.

Центар за социјални рад у Ади указао да током спровођења поступка пријаве пребивалишта грађана на адреси Центра понекад наилазе на извесне проблеме, али није прецизирано које.

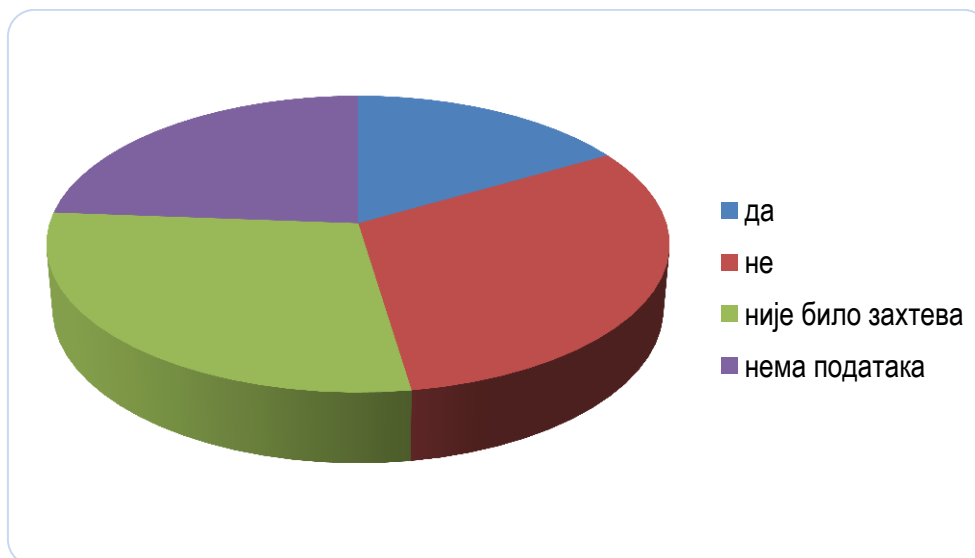
Органи старатељства у Новом Саду и у Зрењанину истичу да су након стављања ван снаге Упутства од 25.12.2012. године и доношења новог упутства превазиђени проблеми са којима су се сусретали.

Центри за социјални рад у 12 општина, и то Темерину, Шиду, Оџацима, Апатину, Бачкој Паланци, Бачкој Тополи, Бачком Петровцу, Вршцу, Ковачици, Новом Бечеју, Пландишту и Сечњу истакли су да до сада нису имали проблема у поступку давања сагласности за пријаву пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад.

Органи старатељства у Бачу, Алибунару, Малом Иђошу, Бечеју, Тителу, Инђији, Кањижи, Новој Црњи, Новом Кнежевцу, Опову, Чоки и Сремској Митровици су међу онима који нису имали проблема, али због тога што нису имали ни поднетих захтева за пријаву пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад.

У одговорима центара у Ковину, Житишту, Сенти, Србобрану, Врбасу, Жабљу, Иригу, Кикинди, Руми и Сомбору нема података о томе да ли су до сада имали проблема у вези са применом наведеног подзаконског акта.

Постојање проблема приликом примене важећих прописа у поступку пријаве пребивалишта грађана на адреси центра за социјални рад

С друге стране, из угла већине грађана који желе да остваре право да пријаве своје пребивалиште на адреси центра за социјални рад, као проблем се углавном наводи то да не могу да пријаве своје пребивалиште на адреси центра за социјални рад у граду у коме сада заиста живе и имају намеру за сталним насељењем јер већ имају пријављено пребивалиште на неком другом месту. Наиме, као што је већ напред поменуто, искуствено је утврђено да највећи проценат грађана који су заинтересовани да пријаве пребивалиште на адреси центра за социјални рад припадају ромској популацији и то, у највећем проценту, Роми који су углавном интерно расељени са подручја АП Косово и Метохија. У пракси они имају пријављено пребивалиште на подручју АП Косово и Метохија иако већ годинама живе у градовима и општинама које се не налазе на том подручју. У притужбама који подносе истичу да немају могућност пријаве пребивалишта у нпр. Новом Саду због интерног правила који у свом раду примењује орган унутрашњих послова, а који се своди на то да лица која имају пријављено пребивалиште на подручју АП КиМ не могу или веома тешко могу да пријаве пребивалиште у другим местима на подручју Р. Србије па тако ни центра за социјални рад. Као још један велики проблем ови грађани наводе да живе у неформалним насељима где нема назива улица ни кућних бројева тако да се дешава да чак иако имају неку своју некретнину у којој живе не могу на истој да пријаве пребивалиште.

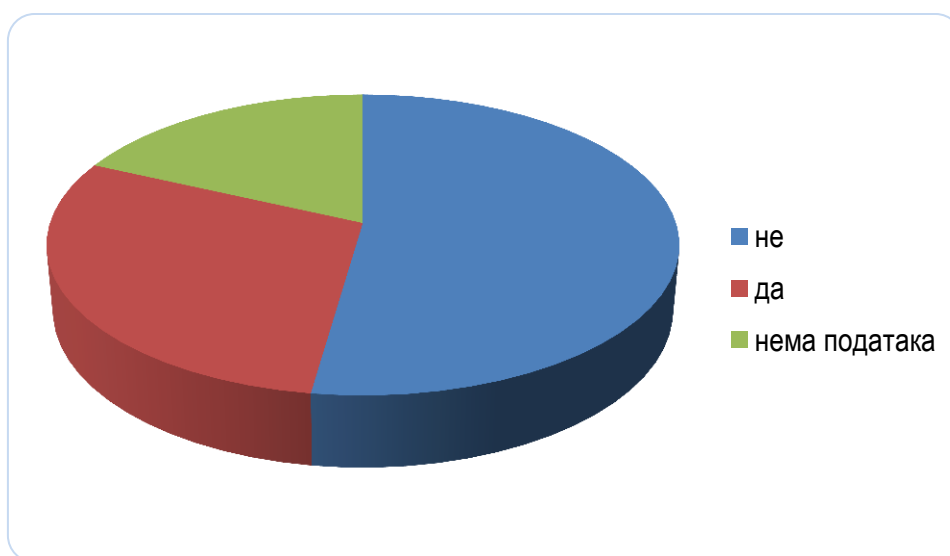
Припадници ромске националне мањине без правног идентитета

Од укупно 44 органа старатељства на територији АП Војводине, њих 23, односно више од половине, наводи да немају података о постојању лица ромске националне мањине без правног идентитета (правно невидљива лица) на територији њихове месне надлежности. Овакав одговор образлажу чињеницом да не постоји посебна евиденција, да им се оваква лица нису обраћала, односно тиме да немају сазнања о постојању лица припадника ромске националности без правног идентитета на територији њихове месне надлежности. То су центри у Србобрану, Темерину, Суботици, Оџацима Ади, Апатину, Бачкој Тополи, Бачко Петровцу, Белој Цркви, Врбасу, Тителу, Зрењанину, Кикинди, Кули, Новој Црњи, Новом Бечеју, Новом Кнежевцу, Опову, Сечњу, Чоки и Бечеју.

Одговори осам центара за социјални рад, и то центра у Ковину, Житишту, Алибунару, Бачу, Малом Иђошу, Инђији, Руми и Сомбору, не садрже податке о постојању лица припадника ромске националне мањине са проблемом правне невидљивости на територији њихове месне надлежности.

Органи старатељства у 13 градова/општина, међу којима су Шид, Сента, Беочин, Вршац, Ириг, Пећинци, Кањижа, Пландиште, Стара Пазова, Сремска Митровица, Панчево и Бачка Паланка имају података о лицима без правног идентитета, а који су припадници ромске националне мањине. Центар за социјални рад града Новог Сада навео је не води евиденцију о националној припадности корисника, али поседује информације о постојању лица без правног идентитета на територији месне надлежности овог центра.

Евиденција лица без правног идентитета

Сходно добијеним подацима, улога центара у пружању помоћи и подршке овим лицима огледа се пре свега стручној и финансијској подршци у поступку накнадног уписа лица у матичну књигу рођених, односно доношењу решења о одређивању личног имена. Органи старатељства посредују код надлежних органа и обезбеђују једнократну новчану помоћ за прикупљање потребне документације и израду личних докумената. Поједини центри навели су и да покрећу ванпарнични судски поступак за одређивање времена и места рођења лица без правног идентитета.

У вези са проблемом правно невидљивих лица поједини центри су истакли да се дешава да чак и када дође до уписа у матичну евиденцију ових лица буде случајева да се утврди да та лица немају право на држављанство Републике Србије, те да је за њих неопходно спровести поступак пријема у држављанство. Републичка административна такса за подношење захтева за пријем у држављанство Р. Србије износи око 17.000,00 динара и већина центара не може да обезбеди новчана средства тим лицима за плаћање исте.

ЗАКЉУЧАК

На основу обрађених података закључује се да се у већини центара за социјални рад на подручју АП Војводине даје сагласност заинтересованим грађанима за пријаву пребивалишта на њиховој адреси.

Очекивано, највећи број грађана пријављених на њиховој адреси имају центри у већим местима, тј. градовима у АП Војводини, а што је последица велике концентрације људи у тим местима. Ипак, и поред тога број грађана који су остварили ово право релативно је мали. Ситуација на терену, непосредна и посредна сазнања која има Покрајински заштитник грађана-омбудсман указују на то да је број лица која су заинтересована да пријаве своје пребивалиште на адреси центра за социјални рад далеко већи од броја пријављених. Разлог због чега већи број грађана од 2011. године (од када постоји ова могућност) није пријавио своје пребивалиште на адреси центра је првобитна нејасноћа и неусклађеност подзаконских аката који су регулисали процедуру пријављивања, а сада, то што органи унутрашњих послова веома рестриктивно тумаче, односно примењују прописане услове за пријаву пребивалишта. Такође, стиче се утисак да грађани нису довољно информисани о постојању ове могућности као и условима и поступку за остваривање овог права. У Упутству Министарстава за рад, запошљавање и социјалну политику од 19.06.2013. године се наводи да су стручњаци центра за социјални рад дужни да свако лице за које сазнају да нема пријављено пребивалиште информишу о начину остваривања овог права и пружити им правну помоћ али се чини да се центри то не раде.

Центри за социјални рад у већини случајева не воде евиденцију о националној структури лица који имају пријављено пребивалиште на њиховој адреси. Ипак, центри, углавном на посредан начин долазе до тог податка, а што им омогућава да имају општу представу о националној структури лица која су пријављена на адреси центра што може бити референца за то која етничка група/заједница је највише погођена проблемом немања пребивалишта. С обзиром на то да се не води евиденција о националној структури лица пријављених на адресама центара за социјални рад није могуће добити тачан податак о процентуалном учешћу припадника ромске националне мањине у укупном броју лица који су остварили право да пријаве пребивалиште на адреси центра. Оно што је сигурно је да ситуација на терену указује на то да су Роми категорија становништва у оквиру које значајан број нема пријављено пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе у којој фактички живе и у којој имају намеру сталног настајења.

Проблеми у вези са пријављивањем на адресу центра за социјални рад су различити са аспекта центра и са аспекта грађанина заинтересованог да ово право оствари. Док за центар у погледу процедуре нема проблема јер се иста своди на аутоматско давање сагласности за пријављивање пребивалишта када им стигне образац пријаве од органа унутрашњих послова, а проблеми настају након пријаве (нередовно јављање странака, непримање писмена и сл.), за грађане највећи проблем је управо процедура јер им је тешко да превазиђу све „препреке“ које стоје пред њима у њеном спровођењу, односно да испуне све услове, углавном из разлога правне неукости, недостатка информација и дискреционог права надлежних органа у погледу оцене да ли лице заиста стално живи на одређеној адреси или не, односно постојања намере за сталним настајењем.

ПРЕПОРУКЕ

Стручни радници органа старатељства требало би да, у оквиру својих надлежности и према правилима струке, својим радом у канцеларији као и редовним теренским посетама, посебно у насељима у којима живе припадници ромске националне мањине, допринесу идентификовању лица у стању социјалне потребе, а која су без правног идентитета, личних докумената или пријављеног пребивалишта на територији њихове месне надлежности. То је потребно у циљу едуковања тих лица о правним механизмима за исходавање неопходних личних докумената и пријаве пребивалишта, чије поседовање, односно пријава је предуслов за остваривање читавог низа других права, пре свега из области здравствене и социјалне заштите као и асистенције при предузимању активности за њихово остваривање.

Потребно је да у просторијама свих центара за социјални рад на подручју АП Војводине на више видних места буду истакнута писана обавештења о условима за накнадни упис чињенице рођења у матичну књигу рођених, добијање личних докумената те остваривање права за пријаву пребивалишта на адреси центра за социјални рад.

О могућности, условима и процедури за накнадни упис чињенице рођења у матичну књигу рођених, добијање личних докумената те остваривање права за пријаву пребивалишта на адреси центра за социјални рад, службеници центра за социјални рад би требало да усмено информишу свако лице које им се обрати за информације у вези са наведеним, односно свако лице за које уоче или добију посредна сазнања да је суочено са неким од наведених проблема као и да им пруже потребну правну помоћ.